



MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(14:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1919, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>N:r 8 Augusti</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 80 pr helt år, 90 öre pr halvt och 45 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 15 öre.</p>	<p>Redaktör: Fru RUTH GUSTAFSON Brännkyrkagatan 27 St. Tel. Söder 74 94.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE WESSMAN, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidan pris 20 öre pr mm.</p>	<p>1919</p>
--------------------------	--	---	---	-------------

Den internationella kvinnokongressen i Zürich.

Några intryck och stämningar.

Av Anna Lena Elgström.

Det har icke väckt mycken uppmärksamhet, men det är dock första gången i världens historia det inträffat, att kvinnor från länder i krig med varandra stämma möte för att avhandla de moderliga angelägenheter och kvinnliga livsvärden deras länder, anfallande som anfallna, besegrade som segrare, i lika mått vanhelgat.

I Haag 1915 mitt under brinnande krig skedde det första sammanträffandet. I Zürich för någon vecka sedan möttes de åter — en brokig skara kvinnor från alla jordens länder — gulbrända, dunkelögda australiensiskor med två månaders resa bakom sig, pojaktiga journalister från U. S. A., en mulattiska tittande fram mellan skandinaviskornas blonda huvuden, fransyskor med sina liksom ciselerade ansikten, subtila dockor, vilka trotsat hela sitt lands opinion, ja, fängelset för att möta tyskorna på kongressen; friskhyade engelskor, med utseende av prästgårdsflickor, vilka sedan befunnos vara stiftarna av den lika stora som impopulära förening, vilken under kriget understött de manliga värnepliktsvägrarna; ungerska folkkommissarier, förande med sig en fläkt av revolutionerna till kongressen, suffragetter, leende och duvomilda, som jag utan undantag funnit "the militants" vara,



*Vi bära dig mot ljuset —
Du telning som ur mörkret spirat!
Och se med varma hjärtan
Hur en strimma av hoppets sol
Dina gyllne lockar kyssa.
Då bära vi lättare den börda,
Som ödet nu på våra skuldror lagt.*

(Ur »Illustrierte Zeitung».)

anförda av den briljanta mrs Snowden, en gyllenblond engelsk skönhet direkt ur en tavla av Reynolds. Men man skall höra denna tavla tala och man förstår hennes rykte som Englands främsta socialistagitator. Bredvid henne som klippt ur en politisk engelsk societetsroman sitter mrs Petleick Lauwrence sydländskt mörk, brokigt utstyrd, en stark personlighet, som sätter sitt märke på varje omgivning hon kommer i. De båda fraternisera alltid med tyskorna, Lida Gustava Heyman, tård till en skugga av kriget, en doktor från Breslau med ett ansikte som kunde passa till modell för en symbolisk bild av den marterade mänskligheten, så askgrått och skälvanande av hemska minnen är det. Men bland de böjda kvinnorna av proletärtyp kring centralmakternas bord lyser åtminstone ett friskt ungt ansikte. Det tillhör dock något så vördnadsbjudande som en understatssekreterare i den Bayerska republiken. Men hon är blott 25 år, Gertrud Beer, ett politiskt underbarn, tränad av Anita Auspurg, vars vita fågelhuvud med örnprofilen synes över hela salen. Hon ler åt något hennes granne säger henne — en amerikansk revolutionär är det, Crystal Fuller kallas hon, men det är ett falskt namn hon måst använda för att kunna få pass till kongressen. Hon är dess "pet", med sitt djärva, gulbruna, unga lejoninnehuvud, omgivet av dekorativ romantiks gloria.

Inför denna grupp faller det en i ögonen, hur mycket mera dämpade, slitna, åldrade och skeptiska de mitteleuropeiska kvinnorna verka bredvid de amerikanska och även de sparade engelska kvinnorna.

Ett sådant spelande liv det är över deras hörn, äventyrslystnaden, den glada optimismen riktigt lyser om alla pojkflickorna där, journalister, jurister, globetrotters, som slentra från den ena världsdelen till den andra på agitationsturnéer och impopulära kongresser, med ett leende utmanande den allmänna meningen, i sitt absoluta rättfärdighetskrav och sin lika absoluta respektlöshet inför allt vilket inte fyller det.

Fast, känner man närmare efter, finnes den andan över hela kongressen, även över dess mest tryckta och av blodiga minnen hemsökta medlemmar.

Man har i alla fall en känsla av att här är det de obrukade som komma med ännu föga använda krafter, långtansfullt initiativ, en tro som försätter berg.

Och ändå, är det icke oerfarenhetens mod och hopp. Man behöver bara kasta en blick ut i salen för att överallt möta ansikten av kvinnor, vars namn äro som lika många triumfsignaler, för systrarna jorden runt återkallande minnet av dyrköpta segrar över fördomar och grymhet. Även de naiva amerikanskorna ha i sitt hemland ofta utträttat ting, som komma en att baxna. Den eleganta societetsdamen därborta t. ex. — det är miss Raukin, den

första kvinnan i Förenta staternas kongress, vilken debuterade där med att rösta mot kriget och blev socialt boykottad för besväret. Och där sitter engelskan mrs Despard, veteranen från många års rösträttsfälttåg — vad har inte hon fått erfara och utstå, mishandlad av polismän, bespottad av hela England! Men lågan lever i hennes lilla vittrade, vita varelse, som lyser genomskinlig av hennes ande, då hon med sin tunga av eld sätter hela kongressen i brand. Men klarast bland dem alla strålar dock Jane Addams uppe på estraden, varifrån hennes ansikte behärskar salen — en Mater Dolorosas ansikte, så sorgset starkt och milt, att man häpen undrar: Det är då möjligt att en människa kan bli ett helgon. Ty det är hon, "Hull Houses" skaparinna, före kriget Amerikas mest populära kvinna, nu hånad t. o. m. av de fattige hon givit hela sitt liv.

Sannerligen sådana kvinnor ha betalt sin rätt att bli tagna på allvar, även om de hoppas. Deras hopp är luttrat i en eld som skulle förbränna de flestas mod.

Men det behövs också en sådan fast grund. Var morgon fyllas tidningarna av nya codiciller till våldsfreden, komma nya jobsposter till kongressen om arresteringar i dess närmaste krets — de stora protestmöten "Fight The Famine Council" anordnat i London ha icke förblivit ostraftade.

Det är omöjligt att glömma verkligheten, som väntar utanför, glömma att den församling som sitter här bland blommorna "fienderna" oupphörligt skänkte varandra, är en skara stridskamrater, samlade för att värma sig till den långa, hårda kamp, som stundar.

Därav kongressens lödiga stämning, den helhjärtenhet som präglade den. Förkastelsesdomen över ententens fredsvillkor var lika enhällig från alla håll, ja, skarpast från dess eget. "Det är inte Er skam, det är vår", sade engelskorna, då de framlade sin skarpa protest mot hungerblockaden.

Lika enhälligt fördömande var i det närmaste kritiken mot Nationernas Förbund. Kvinnorna ha en viss rätt att yttra sig om det. Det var de som redan 1915 i Haag formulerade begreppet, och då miss Addams visade Wilson resolutionen därifrån, förklarade han sig högeligen intresserad och imponerad av den!

Kvinnornas huvudinvändning mot den form Förbundet nu tagit är, att det är en trust av autokratiska regeringar, icke ett förbund av fria folk. Det bygger i själva verket en fästning av reaktion kring folken. Ty att göra uppror mot en regering, antingen genom allmänna val eller revolution, är en barnlek mot att göra uppror mot en hel trust av regeringar. Och det bleve följden av Ligans nuvarande sammansättning. Alla de andra regeringarna skulle genast kunna inskrida och undertrycka upproret mot den epa

regeringen. Icke förrän garantier givits för demokratisk författning i alla medlemstater kunde kvinnorna därför ge sitt bifall. Då folken vaknade upp och insågo i vilka bojor de själva snärjt sig, skulle de icke kunna säga, att inte kvinnorna märkt fällan redan 1919.

Det är en helt annan och mycket säkrare ton, det märker man genast, över kvinnornas hänvändelse till regeringarna nu än den tryckande och vädjande ännu i Haag. Man märker, att sedan dess ha många av dem blivit fullmyndiga medborgare i sina länder. Men också att bakom dem ligger vid det här laget långa år av hårda erfarenheter, vilka härdat dem, gjort dem otåligare med förtvivlans otålighet, deras fordringar djärvare, deras livssyn djupare och mera helgjuten. Deras spontana moderskänslor ha kränkts så ofta och för varje gång allt djupare, tills de från det personliga livsområdet tvingats i relation med allt vidare områden, tills ansvars känslan mot de närmastes liv kommit att omfatta också livet överhuvud och kärleken till barnet, alla barn.

För flertalet av de kvinnor man råkade på kongressen var kvinna och pacifist, moder och socialist ett och det samma. När man lyssnade till deras idéer om lika chans för alla barn att börja livet med, kände man ibland rent av tillvaron av en ny specifikt kvinnlig livssyn, genomsyrande hela kvinnans personlighet, med sin fordran på pliktuppfyllelse mot allt svagt och spirande. Man fick en rent mystisk känsla av att de värden, som så länge väntat på tillräckligt brinnande kvinnohjärtan, nu äntligen började taga form i tiden. Inga nya värden, nej, de gamla eviga: Kärleken, Försoningen, Uppoffringen, Läran om att vända den andra kinden till, att utgiva sig själv.

Det har ju i alla tider varit kvinnans privilegium, men allt för ofta har hon offrat sig åt falska gudar, inlärdade värden, vidskepelse och fördom, konventionella ideal. Det är på tiden, att hennes offer får en bättre insats, en som bara hon kan ge. Det är på tiden hon visar, att hon menar något med all sin hängivenhet.

"Om alla Tysklands kvinnor gått ut nå gatorna i protest mot kriget i aug. 1914 och sagt: Skjut ner oss, vi lämna icke ut våra söner! då skulle kriget icke blivit av", sade Frida Perleu (som revolutionen befriade ur kaiserns fänörkelse). "Icke ens den preussiska militärstaten skulle vågat skiuta ned alla dessa mödrar, om de visat att de menade allvar."

Det är detta oblidkeliga Nej mot våldet från kvinnornas läppar, denna deras modiga föresats att värna om de liv de givit och därmed ha plikter mot, som världen ännu väntar på. Nej till våldet staterna mellan. Nej till all hjälp åt kriget, om så ock som barmhärtighetssystemer. Nej till våldet i klasskampen.

Att det är från individerna va r e n

da en det måste komma, annars hjälper intet snart förfuskat Nationernas Förbund, det veta och känna vi ju alla i vårt samvetes grund. Nå väl, så kom med då!

Så ljud parollen i kongressens högtidligaste stund. En försenad fransk delegat — från de inraderade provinserna — hade anlant och hälsade i sitt första anförande sina systrar tyskorna, å vars vägnar Lido Gustava Heyman svarade, djupt rörd, tackande fransyskorna för deras ädelmod. Men mitt bland applåderorna sprang amerikanskan Troffesson Emily Bolch upp på estraden. Hon stod där en blek, torr spinstertyp i glasögon och snusbrun klädning, men av imponerande syn i alla fall, då man tänkte på de offer hon givit fredssaken, förföljelsen mot henne, som slutade med att man berövade henne hennes professorsstol. Hon sträckte upp sin hand och svor att ägna hela sitt liv åt fredens sak. Och då vi reste oss och svuro samma ed, kände vi att den verkligen existerade nu och att vi svuro den trohetsed — den nya Internationalen — Mödrarnas.

Kvinnliga folkskoleinspektörer?

Med anledning av en till regeringen inlämnad framställning av centralstyrelsen för Sverges folkskolläraryrkesförbund, där det yrkas på att även kvinnor må kunna utses till folkskoleinspektörer, har skolöverstyrelsen fått i uppdrag att verkställa en utredning angående denna framställning. Överstyrelsen har infordrat yttranden i frågan från rikets samtliga länsstyrelser och domkapitlet jämte Stockholms stads folkskoleledning, och alla dessa utlåtanden ha nu inkommit.

De nu tillgängliga handlingarna ge en ganska belysande bild av de åsikter i frågan, som i allmänhet hysas ute i landet, särskilt bland de manliga folkskoleinspektörerna, vilkas meningssuttalanden till stor del legat till grund för myndigheternas skrivelser. Lusten att släppa kvinnan in på det nya verksamhetsområdet är på sina håll ganska ringa. Man tror inte, att hon skall stå ut med de fysiska ansträngningar, som särskilt folkskoleinspektörernas tjänsteresor kräva och man tvivlar på hennes skicklighet att leda förhandlingar och över huvud utöva chefskap över manliga befattningshavare.

Men även där man avstyrker, sker det ofta med erkännande av kvinnans kompetens i vissa avseenden. Linköpings domkapitel går så långt, att det "ej hyser några tvivel om kvinnans behörighet till ifrågavarande befattningar", hindret är bara hennes kroppskraft, eller rättare bristen på sådana. Uppsala domkapitel tror, att hon skulle göra nytta i många fall, men vill ej tillstyrka något generellt medgivande, och åtminstone vad det sistnämnda angår, tyckas alla domkapitel vara ense.

Bland länsstyrelserna finns det en minoritet, som inte ställer sig avvisande och som inte torde sakna betydelse för frågans avgörande. Konungens befallningshavande längst i norr och längst i söder ha i allmänhet intet att invända mot förslaget: i Luleå tror man dock inte, att kvinnor skola passa

att tjänstgöra som folkskoleinspektörer i Norrbottens län. Länsstyrelsen i Skara har inte funnit, att författningarna lägga hinder i vägen för att en kvinna skall kunna utnämnas till folkskoleinspektör, därest hon därtill anses kvalificerad: framställningen bör därför inte föranleda någon särskild åtgärd.

Länsstyrelsen i Stockholms län avstyrker ganska snävt med hänvisning till att kvinnan ej besitter "nöjaktig kompetens", framför allt inte då det gäller att bedöma byggnadsfrågor. I Malmö har det sistberörda momentet också framkallat någon tvekan, men på det hela synes länsstyrelsen på denna ort, liksom konungens befallningshavande i Kristianstad, Kalmar, Gävle, Östersund och Umeå avge ett för folkskolläraryrkesförbundets strävanden gynnsamt votum. Så gör ock Stockholms folkskoleledning.

I en del av skrivelserna finnas anmärkningar av ett visst psykologiskt intresse, Länsstyrelsen i Jönköping erinrar om att "kvinnan har lättare att erkänna ledareskapet hos en duglig man, än män hos en kvinna, hon må vara än så skicklig". I Uppsala och Visby anser man, att frågan bör behandlas i samband med en grundlig utredning angående kvinnans likställighet med mannen ifråga om all statstjänst, denna speciella sak kan ej anses vara särskilt brådskande.

Husmödrarnas riksförbund.

Denna nya organisation bildades som bekañt vid en konferens av husmodersföreningar i Stockholm för någon månad sedan. Morgonbris har i sitt julnummer refererat konferensens förhandlingar och detta blir endast några anspråkslösa erinringar.

Husmödrarnas riksförbund bildades under stora förhoppningar om sin välsignelsebringande verksamhet för de svenska hemmen. Man drog växlar på framtiden och räknade på ett ganska obefintligt intresse. Det återstår att se resultatet.

Om det nya förbundet kan hålla sig inom ramen av sitt namn, de svenska husmödrarnas riksförbund, och arbeta för de rent praktiska frågor, som fördes fram under konferensen av flera ombud, då blir dess verksamhet helt säkert av stor betydelse för husmödrar och hem.

Men svårt och ömtåligt blir detta arbete. Hem och hushåll och husmors arbete är så individuellt, som väl är, och just däruti ligger svårigheterna att få en gemensam samverkan. Och så finnes det något som vi kunna kalla det "stolta arbetarhemmet".

Just därför tror jag inte på någon framgång för de hemkonsulenter, som skola anställas av riksförbundet. Och jag fick detta bekräftat på denna konferens, av fyra unga kvinnor, som äro anställda konsulenter och som inte kunde börja sin verksamhet, emedan där var som en ogenomtränglig mur från de hem och de husmödrar de skulle arbeta för. Inte ens utlysta demonstrationer och föredrag blevo besökta.

Nu har detta sin förklaring uti att

under krigsåren har skrivits och talats så mycket om mat, dyrtid och sparsamhet så det många gånger varit rent olidligt. Men det allvarliga är att på de håll, där man synes taga det "russliga intresset" på entreprenad, det tenderar till att detta intresse drages ned till rena flirten, till koketteri. Det är modernt, det är fint och framförallt kvinnligt att på stora skyltar tala om sin huslighet. Helst med reklam i pressen. Och männen bli så förtjusta.

"Det var säkert i denna medvetna självkänsla, som det nya förbundet bildades, inte endast med stora förhoppningar på sig själv utan också med stora anspråk. Förbundet bildades, stadgar antogos och styrelse valdes under uttalande, att denna styrelse i administrationsstat behövde 30,000 kr. om året utan att det fattades något som helst beslut om kontingenter. Det har förut i sammanhang med denna organisation talats om ett statsanslag å 30,000 kr. om året.

Frågan är nu om det är klokt och rätt att åt en nybildad organisation, som endast givit löften, giva en statens hjälp omedelbart? Det vore väl riktigast, att när förbundet efter ett eller två års arbete kan visa på resultatet och nyttan av sin verksamhet, det då kan räkna på statsunderstöd. Men det finnes ju relationer. Kungliga socialstyrelsen är varmt intresserad och har bl. a. med 3,000 kr. bidragit till konferensen, samt skall med en ledamot vara representerad i förbundsstyrelsen.

Denna husmödrarnas förbunds styrelse skulle också, enligt "förslag i bakfickan", som det sades vara ett centrum för alla kvinnofrågor. Till denna styrelse skulle från regeringen, riksdagen, socialstyrelsen och andra myndigheter remitteras alla frågor, som berörde kvinnorna eller sociala frågor i allmänhet.

Efter behandlingen i styrelsen skulle frågorna med sitt "sakkunniga" utlåtande gå tillbaka. Det var anspråksfullt så det förslår. En nybildad organisation, vars flesta medlemmar aldrig lagt två strån i kors för de sociala frågorna, dess styrelse skulle bli någon sorts förmyndare för de svenska kvinnorna.

Fredrika-Bremer-förbundet, som genom sin mångåriga verksamhet förbättrat, fört fram till förslag och givit råd i många stora frågor, det skulle vara ur räkningen. Våra egna styrelser och organisationer, som också i årtionden, genom kongresser, otaliga möten och föreningsarbete verkat för sociala frågor och för rena arbetarfrågor skulle också vara borta.

Där blev också opposition mot detta förslag, som till slut togs tillbaka. Men det är anledning nog, fast det endast blev ett förslag, att vi socialdemokratiska kvinnor noga och uppmärksamt följa detta nya förbunds verksamhet.

Ruth Gustafson.

Svält och arbetslöshet för Tysklands kvinnor.

En medarbetare i en huvudstadstidning har vid ett besök i Tyskland sänt sin tidning en skildring, som säkerligen är av stort intresse även för Morgonbris läsare, varför vi härmed återge en del av densamma:

”Arbetslösheten bland de tyska kvinnorna är alltsedan vapenstilleståndet mycket stor. Under kriget hade deras yrkesmässiga verksamhet år från år stegrats för att nå sin kulmen i fjol, varefter de plötsligt åter med ens slungades ut ur arbetssalarna för att bereda plats för de hemvändande männen. Vapenstilleståndet kom så plötsligt, att det kastade alla de förslag, som uppgjorts för ett planmässigt överförande av kvinnornas krigsarbete till fredsarbete, över ända. Arbetsgivarna voro enligt lag tvungna att i första hand sysselsätta soldater; kvinnorna vrakades därför över lag. Endast krigsänkor kunde i viss utsträckning påräkna ett bättre öde. Metallindustrin hade sysselsatt massor av kvinnor och betalat dem bra. De flesta av dessa tusenden kastades nu plötsligt ut på gatan med mycket små möjligheter att kunna skaffa sig annat arbete inom den närmaste framtiden. Ett stort antal kunde visserligen påräkna att åter bli försörjda av sina män, men massor voro hänvisade till sig själva. Inom ammunitionsindustrin fingo de kvinnliga arbetarna exempelvis stanna kvar ett par veckor, delvis med halv tjänstgöring, men härefter måste de lämna fältet åt männen. Detsamma var förhållandet på andra håll. Men som människens fackförbund inte ser detta intrång från kvinnornas sida med blida ögon, kan man vänta att deras verksamhet här blir ganska kortvarig. I detta sammanhang bör nämnas, att kvinnorna överlag mött starkt motstånd från de manliga kollegernas sida vid sitt inträde på arbetsmarknaden. Där man inte talade om hur betänkligt det vore att låta kvinnlig arbetskraft pressa ned lönerna, or-

dade man desto mera om kvinnornas bristande kompetens och de vådor, som deras verksamhet utom hemmet medförde ur hälso- och social synpunkt. Det kan ej heller förnekas, därom äro alla initierade ense, att vissa arbetsfält varit mycket ödesdiga. Olycks- och sjukdomsstatistiken visar, att kvinnorna inom vissa yrken, exempelvis den kemiska industrin, transportväsendet, träindustrin o. s. v., endast hårdat ut en kortare tid.

De arbetslösas antal är emellertid avskräckande stort. Enbart i Berlin uppgick det under senaste rapportmånaden till 70,000 kvinnor. De stora kommunala arbetsförmedlingsanstalterna äro dagarna i ända överfyllda av arbetsökande. Av de 3,000 sysselslösa metallarbeterskorna kunde dock under maj månad endast 500 erhålla sysselsättning. Största efterfrågan gällde vana sömmerskor. Under nämnda månad hade också en del tagit plats som lantarbeterskor, lockade av den större tillgången på livsmedel ute på landsbygden.

På det hela taget äro dock de, som en gång bosatt sig i staden, mycket ohägrade att lämna den, även om utkomstmöjligheterna annorstädes äro större. Krigsänkor med barn ha också svårt att söka arbete på annat håll, likaså andra kvinnor med anhöriga att försörja. För att hindra, för stark anhopning av arbetslösa i rikshuvudstaden har en ny lag kommit till, enligt vilken alla, som icke före kriget voro sysselsatta i Berlin, måste återvända dit varifrån de kommit. Denna förordning har dock vid sidan av sina goda verkningar åstadkommit en del trassel för arbetsgivarna, som härigenom ofta äro tvungna att avskeda sina dugligaste arbetare.

De arbetslösa kvinnorna åtnjuta ett arbetslöshetsunderstöd av mk 3:50 pr dag, vilket inte räcker långt under den rådande svåra dyrtiden. Arbeterskor under 18 år måste för att erhålla detta bidrag gå i fortsättningskola, en säkerligen synnerligen välbetänkt förordning. Nationaler Frauendienst, en organisation av alla sociala och yrkesammanslutningar inom kvinnovärlden, har också inrättat avgiftsfria kurser för unga flickor i sömnad, skrivning och en del andra skolämnen. Det finns vidare rådfrågningsställen för kvinnliga arbetsökande, där erfarna och bildade kvinnor söka utforska var och

ens speciella fallenhet för olika yrken och för övrigt på ett rent personligt sätt stå de sökande till råds och hjälp.

Det saknas emellertid nödhjälpsarbeten för kvinnorna, medan det i början av kriget fanns uppsjö på sådana. De som nu finnas äro nästan uteslutande avsedda för män. Denna brist, som väcker mycket bekymmer inom ledande kvinnokretsar, är desto betänkligare, som man väntar ännu större arbetslöshet sedan de 800,000 kringfångarna vänt tillbaka. Den tilltagande brottsligheten och prostitutionen talar härvidlag sitt tydliga språk.”

Under kriget höllo kvinnorna ihop maskineriet. Industrin var i gång, jordbruket drevs, kommunikationerna fortsatte, allt med kvinnliga arbetare och tjänstemän i stort flertal. Kvinnorna arbetade plikttröget och samvetsgrant medan männen voro vid fronterna. De höllo ihop hemmen och försörjde familjerna, de genomled personliga sorger och lidanden, krigets olyckor och förtvivlan. Nu lönas de med svält och arbetslöshet.

Det blir svåra tider för de arbetande kvinnorna i Tyskland och motsättningsarna mellan män och kvinnor inom industrin bli med all sannolikhet många gånger hårda. Det skall bli intressant och lärorikt att följa hur man dock söker att lösa dessa frågor. Man talar redan om en särslagstiftning för kvinnor i sammanhang med andra frågor om arbetareskydd.

Ingenting kan vara mer orätt och olyckligt än att bygga en lagstiftning på erfarenhet från ett land som Tyskland och under en tid, då kvinnorna arbetade under så onormala förhållanden, som denna fruktansvärda svält och den psykiska press som kriget medförde.

Historik över kvinnornas rösträttsfråga.

Ur Carl Lindhagens motion till 1919 års riksdag.

Då nu alla kvinnors medborgarrätt blivit en verklighet i det kommunala arbetet och snart även bryter in över det politiska livet, förnimmes dock ingenstades inom partiväsendet någon eftertanke, vad detta djupare sett kan betyda, eller någon längtan att göra något vackert av detsamma. Vid de senaste valen till stadsfullmäktige och landsting lockade högerns ledare med de välgärningar, som partiet hitintills givit kvinnorna och fortfarande tänkte bestå dem. Liberaler och socialdemokrater manade enträget kvinnorna att rösta med dem under erinran, att vänsterpartierna ensamma verkat för kvinnans politiska rösträtt. Detta var allt. Ökade tillfällena på den politiska marknaden att kunna köpa själar i utbyte mot snöda löften. Auktionsklockan går och luften korsas av bedyranden, att ”min partivara är bäst och i bruket billigast”.

Det gives nog icke stora förhoppningar, att den kvinnliga rösträttens ge-

nombrott skall få betyda tillkomsten av ett nytt själsligt innehåll. Sedan formaldemokratien, liktydig med allmän och lika rösträtt, snart lagt sista handen vid sitt verk, skynda säkerligen partisystemen att med sig införliva kvinnorna. De senare komma i allmänhet att rösta med sina män eller i åtskilliga fall männen med sina kvinnor. I de nya väljarnas händer sticques automatiskt en valsedel, med vars tillkomst de ha föga att skaffa. Detta är allt. Inga nya omvälvningar i tidsandan och sinnena, ingen realdemokrati.

Till detta kommer, att ingen äro viljar ens över själva tillblivelsen av de svenska kvinnornas politiska frigörelse. Vi började först bland Europas folk med ett visst undantag allenast för England. De svenska kvinnoorganisationerna voro ett föredöme, till vilket man blickade med förväntan, att de skulle bliva pionärer i strävandet för rösträttens erövring. Vi började

som sagt först, men nu komma vi ändå sist bland alla grannar. Finland, Norge, Danmark, Ryssland, England, Tyskland, alla ha de gått förbi oss. Men då svenskarna nu icke blevo de första, så kanske det är en utmärkelse för dem i alla fall att åtminstone bliva de sista.

Under det partierna lägga skulden på varandra, kan det hava sitt intresse erinra om, att skulden ligger hos dem allesammans. De tre stora partierna ha var för sig i sin besökelses stund försummat tillfället och vållat, att den svenska statskonsten nu kommer efter alla de andras såsom en trasa utan egen intelligens.

Man skulle kunnat tro, att åtminstone denna sak icke behövt bli någon partifråga, då ju kvinnor finnas i alla partier och saken rör dem tämligen lika. Så var ock en tid ganska mycket förhållandet. Men politiken har på grund av sin brist på idéer och sin begärelse att sätta ett partis framgång

Den avgående redaktören.



JULIA STRÖM-OLSSON.

Morgonbris redaktion övergår med detta nummer i nya händer. Vår hittills varande redaktör Julia Ström-Olsson drar sig nu tillbaka från redaktörsposten.

Fru Olsson åtog sig arbetet med redaktionen först delvis samman med Anna Lindhagen, men tog vid senaste kongress hand om tidningens redaktion helt och hållet.

Då nu fru Olsson på grund av bristande tid lämnar tidningen, äro vi övertygade att detta budskap till tidningens läsarinor närmast kommer att väcka förstämning.

framför människornas välfärd lyckats ruinera situationen för de svenska kvinnorna. Snålheten i politisk vidsynthet har även här bedragit visheten.

Det kan synas likgiltigt att nu återkalla i minnet den snö, som föll i fjol. Detta har emellertid sin betydelse såsom exempel, huru det nuvarande idealrädda systemet verkar. Mången kan taga lärdom därav för framtiden, och en återblick på försummelserna borde göra sitt till för att väcka någon benägenhet att försona desamma.

*

År 1884 kom Fredrik Borgs motion såsom en enstaka företeelse utan samband med annan på dagordningen då stående författningsreform. Den begärde omedelbart genomförande av rösträtt och valbarhet för kvinnor på de villkor, som vore stadgade för män. Dessa villkor, tillämpade på kvinnorna, skulle då i vida större utsträckning än för män utestängt kvinnor och nästan alla de gifta från rösträtt.

Ett visst frisinne och uppskattande av ideella värden gjorde sig då gällande även inom politiken, som behärskades av gamla lantmannapartiet. Motionen möttes i andra kammaren övervägande av sympatier, vilka visserligen ej heller behövde grumlas av någon farhåga för densamma. Konstitu-

klubbkamrater, som läst och följt med tidningen, ha säkerligen lärt sig värdera icke endast redigeringen av vår tidning, utan även eller ännu mer fru Olssons egen personliga insats. Vad märket J. S.-O—n skrivit har alltid lämnat behållning, antingen det givits form av en ledare, en dikt eller en recension.

Det har varit under en tid av hopplöshet och för tidningen ekonomiskt svåra år, som fru Olsson haft att arbeta, och vi kunna ej annat än önska, att det varit möjligt för fru Olsson att stanna vid tidningen nu, då kvinnorna vunnit sin stora seger och möjligen större och tacksammare uppgifter vänta än agitationens.

Men detta är icke avsett att vara någon slutuppgörelse med Julia Ström-Olsson. J. S.-O—n har nämligen lovat att så långt hennes tid tillåter fortfarande medarbeta i Morgonbris och hennes inlägg skola alltid vara välkomna.

Centralstyrelsen har med dessa rader velat uttala ett varmt tack till Morgonbris avgående redaktör för allt hon givit och velat giva av personlig uppfattning och intresse i den svåra uppgiften att söka tillgodose de vitt skilda anspråk, som ställas på en tidning med Morgonbris begränsade utrymme, och vi tacka på förhand för det ovan åberopade löftet att fortfarande få räkna på J. S.-O—ns medarbetareskap i tidningen.

tionsutskottet stödde sitt avslag förnämligast på att från kvinnorna ej förnummits någon önskan efter rösträtt, fyra reservanter yrkade bifall till valrätten, men skuro bort valbarheten, vari motionären förenade sig, och kammaren avtog motionen med 53 röster mot 44, vilka senare avgavos för reservationen.

Sedan låg frågan nere många och långa år. Under denna tid förmerkades alltmer den politiska horisonten av reaktionära strömningar, framkallade av ekonomiska konjunkturen. Ett nytt lantmannaparti bildades till sist såsom representant för det nya i tiden och slutligen skedde en sammanslagning av båda partierna under det nya partiets segrande ledning.

Under dessa förhållanden blev en rösträttsreform, såsom den enda utvägen ur reaktionen, mer än förut aktuell. De demokratiska strävandena återkommo oavlätligt till denna sak. I följd därav och under intryck jämväl av den allmänna rösträttsens landvinningar i andra länder blev saken till sist föremål även för regeringens, låt vara ovilliga, uppmärksamhet. Rösträttsens utsträckning även till kvinnor kunde därvid icke undgå att någon gång komma på tal. Exempel från utlandet, om ock sparsamma, bidrogo även att rikta mångens tankar på saken. Någon avsevärd anslutning vann den dock ej.

Den nytillträdande redaktören.



RUTH GUSTAFSON.

På anmodan av Centralstyrelsen inträder nu Ruth Gustafson som redaktör för Morgonbris.

Ruth Gustafson har förut under perioden 1908—1910 redigerat Morgonbris, är dessutom känd av kvinnornas land över genom sin verksamhet som agitator för socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Att fylla platsen som redaktör för en socialdemokratisk kvinnotidning hör just icke till de enklare uppgifterna. Det kräver, utom det varma intresset, som ju måste vara det bärande i allt vårt arbete inom rörelsen, dessutom bl. a. kännedom och en klar uppfattning av de förhållanden, varunder arbetareklassens kvinnor leva och arbeta.

Vi tro emellertid, att fru G. äger goda förutsättningar för att lösa uppgiften till belåtenhet. Betingelserna härför äro de bästa, även från den synpunkten sett, att tidningen nu är väl inarbetad bland kvinnorna och upplagan i ständig och stark stigning. Centralstyrelsen hoppas därför, att Morgonbris läsarinor och kvinnoklubbarna under den nya regimen framdeles måtte sluta upp och arbeta för vår tidnings framgång som den viktiga samlingspunkt den utgör för de socialdemokratiska kvinnorna.

Den kvinnorörelse, som samtidigt verkade i landet, hade i de konstitutionella frågorna närmast inriktat sig på den gifta kvinnans frigörelse från mannens målsmanskap och förbättringar av hennes rättsställning i övrigt. Många ansågo, att denna sak måste lösas före rösträttskravet. Annars äventyrades, befarade man, att den gifta ej komme med i reformen och detta var ej tilltalande. Därtill kom som sagt den vanliga skyggheten för en fråga, som ej påtagligheten inträngt i det allmänna medvetandet och således av den genomsnittliga opinionen inregistrerades bland utopierna.

(Forts.)

De svenska arbetarnas fredsmonument.

I dagarna har i partipressen utfärdats ett upprop för insamling till ett fredsmonument, undertecknat av representanter för båda partierna inom arbetarerörelsen, bl. a. Hjalmar Branting, Olof Aschberg, Kata Dalström, Per Albin Hansson, Zeta Höglund, Fredrik Ström m. fl.

I uppropet anförs följande samlade och beaktansvärda synpunkter:

Världskriget synes vara slut, och i all förödelsen har det åt oss efterlämnat sin fruktansvärda påminnelse om krigets förskräcklighet, liksom det förnyat och stärkt vår strävan efter den folkförbrödring, där freden kan hava varaktighet.

Även vi svenskar, som stått utanför, äro fyllda av de djupaste intryck från krigets världstragik. Vi undertecknade tro, att många med oss känna ett behov av att giva ett varaktigt uttryck för dessa känslor genom att söka få till stånd ett offentligt monument som symbol för viljan till folkfred och folkförbrödring.

Men vi tro även, att en sådan allmän symbol får mera liv och verklighetsmakt, om till densamma knytes en erinran om ett par av de män, vilka var på sin sida om jättekampens rågång gjort en historisk gärning för den arbetareklassens fred, som skall komma.

Krigets furier valde värdigt sitt första, stora offer, Jean Jaurès, den man, vilkens starkt pulserande liv, vilkens strålände själ och överrika hjärta innebar en så mäktig förhoppning för fredens sak. Vi vilja icke här förnya smärtan av hans dödsminne genom att vända oss mot den dubbelblinda nationalism, som först bragte honom om livet och sedan djärvdes låta sitt eländiga verktyg löpa. Vi vilja mera positivt resa ett minne över hans stora liv och tragiska död.

På andra sidan Rhen har utspelats en annan tragedi i kampen mot kriget, mera dystert och förvirrad, men icke mindre gripande. Efter sin ensamma protest och fyraåriga förtvivelade kamp mot kriget och för folkens fulla frihet stupade Karl Liebknecht, dödad av de vapen han bekämpat — och med historisk återupprepning hava nu även hans banemän sluppit bära det tunga ansvaret för sitt död.

Den franska och tyska arbetareklassen skall icke heller missförstå vår sammanställning av Jaurès och Liebknecht, en sammanställning, vilkens innebörd framstår så mycket klarare i ett för dem bägge främmande land.

Jaurès och Liebknecht representera olika och tidvis motsatta nationer, men även skilda strömningar inom arbetarerörelsen. Dock — deras kamp för freden och deras strävan efter en allmännare folkförbrödring sammanför dem, trots allt, och deras offerdöd förenar dem. Ja, den påtagliga kontrasten mellan dessa män, vilka under livets fortsatta strider måhända skulle råkat i skarp inbördes opposition, upplöser sig efter döden och i dess klara helhetsbelysning så, att de i stället ha var sin plats markerad i en samlade symbol för hela proletariatets ideella strävan. Så kommer också något av den dualism till uttryck, som skapar grundtemat i mänsklig tillvaro.

Jaurès, fransmannen, står där på samma gång sydländskt temperamentsfull och såsom den soligt klara tankens representant, han är det lugna och goda förnuftet, den behärskannde kraften, den optimistiska viljan, välviljan. Men Liebknecht, förberedaren av den revolution, som på korta stunder sopade undan tusenåriga dynastier och i vars sjudande virvlar han sedan själv gick under, representerar den germanska frihetskänsla, som trots

allt aldrig helt försvunnit från Schillers land och som i historiens stora ögonblick giver sin lidelses avgörande insats för tidsutvecklingen.

Med denna syn på Jaurès och Liebknecht hava vi vågat sammanställa dem i detta monument, att där må givas ett fullödigt uttryck för folkens stora kamp på skilda linjer mot krig och för frihet och broderskap, att monumentet över arbetareklassens internationella fredsvilja även må minna om dess stora martyrer.

Detta upprop bör kunna röna största sympati och anslutning från arbetarerörelsens olika organisationer och vi tro att kvinnorna i sin mån skola söka bidra till denna insamling. Men vi måste i detta sammanhang påminna om, att det finnes ännu ett namn att minnas med saknad och tacksamhet och det är Rosa Luxemburgs. Hon har under sin långa verksamhet inom den tyska arbetarerörelsen alltid lidelsefullt bekämpat den preussiska militarismen. För henne var det en brinnande övertygelse, att denna militarism var folkets största olycka. Under krigsåren var hon en bland de främsta, som oförskräckt bekämpade kriget. Hon fick därför genomlida långa fängelsestraff under en hård och skamlig behandling och gav till sist sitt liv genom det fruktansvärda mordet på henne. Över Rosa Luxemburg kommer det antagligen inte att resas något monument, men minnet av hennes livsgärning skall dock leva.

”Det nyvaknade Indien.”

I en Göteborgstidning var för en tid sedan införd en intressant och lärorik artikel om Indien av hr A. Norlind. Efter att först ha redogjort om Indiens utveckling på olika områden, skriver hr N.:

Indien vaknar. Rent politiskt finner man ett stärkande gentemot grannstaterna. Förbindelsen med den främre Orientens värld både på land- och sjösidan blir utan tvivel livligare. Expansionen är påfallande.

Men även i det inre märker man nya strömningar. Redan före kriget hade bomullsmaskinerna kommit i gång i Indien. Under kriget har den industriella energin i betydlig grad ökats. Textilindustrin har tagits i bruk för krigsändamål, den indiska armén har försörjts från det egna hemlandet med all utrustning. En återgång till ett förindustriellt stadium är omöjlig. Men här som

eljest i världen måste en övergång ske till fredsindustri, och det skapar svårigheter. Tydligare än förr märker man, att Indien fått en arbetarefråga. Nyligen var det strejk i Bombay.

Det har blivit mera liv i Indiens 300 miljoner. Vad det skall bebäda vet ingen, men det är mycket att hoppas av framtiden. Nationen har mognat och träder alltmer ur sitt passivitetstillstånd. Att det går emot en effektivare självstyrelse är avgjort, därom äro den ledande brittiska intellegensens män övertygade.

Två kulturer, två kulturhav träda i intimare och mera medveten samverkan med varandra. Klimat, produkter och hela karaktärsanläggningen hos folken äro som planlagda för ett ömsesidigt utbyte. Det är ett framtidsperspektiv att se hän emot och ingalunda bland de minst av dem, som de senaste årens nöd och vända låtit oss ana. Slitningar kunna väl yppa sig, de äro oundvikliga i all synnerhet när utvecklingen går i ett mera febrilt tempo. Men till avbrott och kaos torde det näppeligen komma att gå. Tanken är alltför vacker, alltför naturlig och sund.

Mot en del uppgifter i hr N:s artikel har fröken Ada Rosengren, Vänersborg, gjort några belysande kommentarier, som hon genom Morgonbris önskar föra vidare:

Hr A. N:s artikel om det nyvaknade Indien är mycket intressant, men förbiser några förhållanden, som just nu spela en betydande roll. Sant är, att det blivit mera liv i Indien, men att ingen vet vad det betyder är oriktigt. Det betyder, att indierna sedan 30 år hålla på att organisera sig för att avkasta det utländska ok, under vilket hela deras högtstående kultur är i fara att gå under.

De hoppas därför mycket av framtiden, ty de veta av historien att ingen makt kan vara för evigt, att det kommer en dag, då även den mäktigaste dukar under, och på den dagen hoppas de. Nationen har, som förf. påpekar, mognat, men det har skett genom ett 150-årigt lidande, under förödmjukelser av alla slag. Indierna veta nu vad de vilja; de vilja bli absolut fria; deras europeiska behärskare tycks ha försuttit den tid, då de skulle nöjt sig med självstyrelse under en utländsk makt.

Man kan inte gärna tala om två kulturer, som samverka, när den ena systematiskt, målmedvetet trampar den andra under fötterna, i full avsikt att döda; då av 300 miljoner människor 90 proc. äro analfabeter, därför



Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

att européerna med otrolig grymhet nekat landet folkundervisning — av brist på pengar, sägs det — under det att nära en miljard kronor årligen tagas från Indien för att ges ut i löner och pensioner åt européer. Indierna hungra ihjäl, både fysiskt och andligt.

Inte heller kan man inse, hur ett ömsesidigt utbyte skall kunna äga rum, då främlingarna ha krossat storindustrin för att påtvinga indierna Manchesterfabrikater och för att i Indien ha en källa till råämnen.

Ett svältande, utpinat folk är ingen kulturfaktor; européerna ha lyckats göra dem till vad förf. beskriver dem vara, mindervärdiga individer, som först när de kommit ifrån den förnedring, i vilken de hållits — de behandlas av sina behärskare såsom negrerna av amerikanerna — blivit självmedvetna människor.

När förf. säger, att slitningar nog skola yppa sig, tänker han inte då på de förfärliga slitningar, som de sista 30 åren medfört i Indien? Och att den strejk i Bombay, som han talar om, är ett förebud till kaos och avbrott, om indiernas önsknningar inte tillgodoses?

Tanken skulle vara vacker angående samarbete mellan två nationer, om inte imperialismen, som förnekar jämlikheten människorna emellan, alltid skapade förtryckare och förtryckta. Naturligt och sant kan det aldrig kallas, att ett folk till följd av sina imperialistiska tendenser i fysiskt avseende exploaterar ett annat folk hänsynlöst och i andligt avseende dödar dess själ.

Ada Rosengren.

Brev från klubbarna i Trälleborg, Hälsingborg och Karlshamn måste i brist på utrymme stå över till nästa nummer.

Sagan om Den heliga Graal.

I saga och sång få vi höra talas om Graal, den underbara kalken av guld och smaragd och rubin.

Långt, långt tillbaka i medeltidens mystikfyllda dunkel strålar Graal — kanske klarare än nu, trots det att skalders sådana som Gustaf Fröding och Verner von Heidenstam, båda, fast på olika sätt, låta den heliga Graal symbolisera nutidsmänniskans eviga sökande efter sanning och skönhet i världen.

Jag skall här ge en kort historik av Graalsagan, i första hand för att man bättre må förstå Gustaf Frödings underbara Graalsång.

Om någon sökt finna sanningens urkälla så var det han, Gustaf Fröding, vars själ sprang i tu under det fruktlösa letandet efter sanningen — och Graalsagan symboliserar just detta den grubblande skaldens förtvivlade försök att finna både sig själv, sanningen och livets mening.

Sedan vi hört sagan är den underbara dikten lättare att förstå.

Man tvistar i själva verket om vad Graal egentligen var när sagan löper fram efter tvenne olika sagolinjer, som båda förtälja om "den heliga Graal" och dess under.

Men så mycket vet man, att intet ont och andligen orent fick finnas i "den heliga Graals" närhet och att den förmatne som med ett orent sinne nalkades klenoden blev strängt straffad av de gudomliga makterna, för sin förmåtenhet.

Enligt en version av sagan var Graal den skål som användes vid nattvardens instiftan och den var tillika det kärl, i vilket Josef av Arematia uppfångade Jesu blod, då Longius, den romerske hövidsmannen, stack sin lans i hans sida.

Graal blev därför de kristnas trosrelik — utan kyrkans sanktion — och hölls högt i ära.

Josef av Arematia hade efter Jesu död kastats i fängelse. En dag fick han besök i fängelset av den döde Jesus, som gav honom ett önskekärl, som hade den egenskapen att skänka honom både mat och dryck. Detta önskekärl var just den heliga Graal!

Kärlet bestod av en enda, med underbara krafter utrustad ädelsten — som omslöt det heliga blod som Josef av Arematia uppfångat vid Jesu kors.

Den heliga Graal hade den underbara egenskapen att på ett mystiskt sätt kunna skänka sin ägare både mat och dryck, och räddade Josef av Arematia från hungersdöden då han kastats i fängelse.

Kring den heliga Graal byggdes sedan en hel sagocykel, som under århundraden bevarats i folkens minne.

Då Josef av Arematia blev fri förde han Graal med sig, innesluten i ett relikskrin och bildade, under oerhörda svårigheter, samman med sina fränder, en kristen församling i Österlandet.

En dag, då den lilla skaran var i stor nöd, knäböjde han i bön till Gud, framför den heliga Graal. Han fick då befallning att ställa Graal, utan hölje, på ett bord, och sedan med sitt folk placera sig vid bordet, men platsen vid hans högra sida skulle lämnas tom — ty det var Jesu plats.

Den platsen skulle sedan i all framtid dock få intagas av den ädle riddaren Galad, Alains son, den tredje och siste Graalriddaren.

Varje dag församlade sedan Josef av Arematia sin lilla församling kring det heliga Graalsbordet och på ett underbart sätt fingo de så både mat och dryck av "den heliga Graal".

Men från denna av Graal givna, underbara spisen ute stängdes alla de som ej hade "den heliga tron".

Moses, en av dessa, satte sig en dag på trots på den tomma stolen, men uppslukades genast av jorden.

Då Josef kände döden nalkas, sände han, på befallning av Gud, först Alain, sin svåger Brons son, jämte sina gifta bröder och systrar bort till England, för att där förkunna kristendomen.

Även Bron drog över havet till England och Graal förde han med sig.

Graal skulle han nog vårda och bevara, tills hans sonson, Galad, Alains son, kom för att i sin tur överta vården av den dyrbara relik, och tillika bli den siste vårdaren av "den heliga Graal", som återvände till sitt himmelska ursprung.

Så dog Josef av Arematia i Österlandet. I Britannien förkunnades, såsom han förordnat, nu Kristi lära.

Alain, som ej förut varit gift, förmålde sig där med en av landets döttrar, och hans gemål födde en son, som erhöll namnet Galad.

Vid den brittiske konungen Uter Pendragoses hov anordnades av siaren Merlin en taffelrund, till minne av Nattvardens och det heliga Graalsbordet. Även där stod platsen tom, för Frälsarens räkning. Det av siaren Merlin upprättade Graalsbordet, var den så berömda taffelrunden, vari landets yppersta riddare togo del.

Efter kung Uters död, blev Artur härskare. Vid den första pingstfester efter hans kröning skedde tvenne under.

Den unge Galad kom till hovet och intog den för honom avsedda platsen vid kungens högra sida, den plats som dittills stått tom. Då detta skedde, visade sig Graal för de församlade, buret av änglar. Den heliga Graal bespisade så taffelrundens riddare, och försvann sedan ur deras åsyn.

Då den dyrbara klenoden försvunnit, drogo alla ut för att söka "den heliga Graal".

Men endast Galad, han som var förutbestämd att vårda den siste Graalriddaren, lyckades finna klenoden.

På ett ensligt berg fann han sin farfader Bron, omgiven av sin lilla kristna menighet. Då man satte sig till bords framfördes "den heliga Graal", det underbara kärlet, som innehöll Frälsarens blod, och alla bugade sig djupt inför det.

Men Galad förstod intet av det han såg. Och han vågade ej fråga om Graals hemlighet.

Nästa morgon fann han borgen tom och öde.

Sedan den unge Galad länge irrat omkring, fördes han av Gud till samma berg för andra gången och nu framställde han frågan om Graals hemligheten.

Då berättade hans gamle farfar, Bron, Graals underbara hemlighet, och överlämnade så den heliga Graal i sin sonsons händer, varpå den gamle dog, men in i döden riktade han blicken mot "den heliga Graal", som så länge varit anförtrodd åt hans vård.

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

Sedan förvarade Galad såväl kle-
noden som den s. k. Graalshemligheten
ända till sin död.

Vid Galads död kommo änglar och
förde både honom och den heliga Graal
upp till himlen.

Så lydde sagan om "den heliga
Graal", denna, den medeltida mysti-
kens yppersta pärla.

I saga och sång har den följt mänsk-
ligheten under flera århundraden.

Hos oss har C. J. L. Almkvist diktat
och drömt om den gamla keltiska sagan
i sin "Torkel Bonde" och "Kung
Artur"!

Gustaf Fröding har om Graal diktat
en av sina fagraste sånger, skriven med
skaldens rödaste hjärteblod, i grubb-
lets mörkaste stunder. Den sökande
anden kretsar kring Graal-motivet
med feberaktig oro, för att där få lös-
ning på själva livets mening och
hemlighet. Denna hans dikt har
på mig gjort ett outplånligt intryck!

Och Verner von Heidenstam har på
sitt sätt talat om Graal i sin "Proletär-
filosofi", där han med hätsk oförstå-
else låter påskinna att proletaria-
tet, som velat föra idealitetens och
rättens talan, och därigenom gjort an-
språk på att äga "den heliga Graal",
förlorat den. Den heliga kalken klir-
rar och har flugit bort, för att hamna
i värdigare händer — förkunnar skal-
den.

Men ingen har så levandegjort
"sagan om den heliga Graal" som
Richard Wagner i sin underbara
Lohengrin och den ännu härligare
Parsifal, vilka båda operor behand-
la Graalsagan och Graalsriddarna,
vars uppgift här i världen var att
skydda de svaga och förorättade och
att kämpa för allt ädelt och stort i
världen och föra den av jordelivets
fröjder och strider bundna människo-
anden, upp till högre och ädlare vär-
v.

Kata D — m.

Kvinnlig läkarekongress i Newyork.

Bland de många olyckor, som följa
kriget, äro de olika sjukdomar, som
härja i de flesta länder och i synnerhet
de veneriska sjukdomarnas oerhörda
utbredning. I Tyskland har, genom
de hemvändande arméerna, dessa sjuk-
domar fått en fruktansvärd spridning
bland civilbefolkningen och även i de
andra krigförande länderna ger sjuk-
domens utbredning anledning till all-
varliga farhågor. Det är med anled-
ning av dessa särdeles svåra förhållan-
den en kommitté inom Amerikas
K. F. U. K. i samarbete med amerikans-
ka krigsdepartementet inbjudit till en

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN

EN KRONA HIT...

EN KRONA DIT...



SVEA VÄXT

BLIVER — EN GÅNG PRÖVAT — SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

läkarekongress i Newyork den 16 sep-
tember. Kongressen, till vilken in-
bjudits kvinnliga läkare från alla
länder, skall behandla hälsovårdsfrå-
gor i allmänhet, men isynnerhet hur
de olika länderna skola kunna taga
upp striden mot de veneriska sjukdo-
marna.

Sverige kommer å kongressen att re-
presenteras av de inbjudna läkarna
doktor Alma Sundquist och doktor
Gerda Kjellberg-Romanus. Doktor
Sundquist har välvilligt lovat att se-
nare i Morgonbris redogöra för denna
kongress förhandlingar.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäk-
ring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller
bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjuk-
dom och olycksfall m. fl. förmåner.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16,
1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sek.: Fru Agda Östlund, Upp-
landsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen
i månaden kl. 8 e. m. å Bryggeriarb.-förb.
exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp
fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm.
tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)
avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i
varje månad kl. 8 e. m.

Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubb
sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m.
i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager
fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54,
Sundbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i
lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.
Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III,
Stockholm.
Styrelsen.

**Föreningen för Hembiträden i
Stockholm** avhåller möte 1:sta och 3:dj
torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom
juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.
Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb av-
håller ordinarie möte 2:dra måndagen i måna-
den kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal.
Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller or-
dinarie möten 1:sta måndagen i varje månad
kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.
Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb av-
håller ordinarie möte första torsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

**Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb** har ordinarie möte 1:sta tisdagen i
varje månad kl. 7 e. m. å lokalen Upplands-
gatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Styrelsen.

KOOPERATIVA försäkringsanstalter

Liv- försäkra er i **FOLK E T**
Försäkringsbestånd: 43,250,000 kr.
Brand- försäkra fastigheter och lösöre i **SAMARBETE**
Försäkringsbestånd: 160,381,800 kr.

Vänd Er till ombudet i orten eller ve-
derbörande anstalt, Stockholm.